

Sygn. akt VIII **Pa 97/20**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 kwietnia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Anna Capik-Pater (spr.)
Sędziowie:	Teresa Kalinka Grażyna Łazowska
Protokolant:	Ewa Gambuś

po rozpoznaniu w dniu 15 kwietnia 2021r. w Gliwicach

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko R. J. (J.)

o zwrot kosztów podnoszenie kwalifikacji zawodowych

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach

z dnia 7 września 2020 r. **sygn. akt** IV P 269/20 Pm

1. oddała apelację;

2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1 350 zł (tysiąc trzysta pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

(-) sędzia Teresa Kalinka (-) sędzia Anna Capik-Pater (spr.) (-) sędzia Grażyna Łazowska

Sygn. akt VIII Pa 97/20

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym przez powódkę (...) SA w W. (...) Zakład Spółki w T. przeciwko pozwanym R. J. powódka domagała się zasądzenia od pozwanej kwoty 46 343 złote wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 kwietnia 2019 roku oraz zasądzenia kosztów procesu .

W uzasadnieniu powódka wskazała w, że pozwany wypowiedział umowę o pracę przed upływem 3 lat od zakończenia szkolenia, a zatem powódka ma prawo dochodzić zwrotu części kosztów szkolenia na świadectwo maszynisty zgodnie z § 3 umowy lojalnościowej .

Pozwany w sprzeciwie od nakazu zapłaty wniósł o zasądzenie o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów po w uzasadnieniu wskazał, że zawarł umowę lojalnościową jednak nigdzie nie był wskazany koszt szkolenia, co powoduje nieważność umowy lojalnościowej. Dodatkowo umowa nie precyzowała konkretnego terminu zakończenia szkolenia, a także powódka nie wykazała faktycznie poniesionych kosztów szkolenia .

Sąd Rejonowy ustalił, że pozwany R. J. był zatrudniony w (...) Spółce Akcyjnej w (...) Zakładzie Spółki w T. w okresie od 18 września 2014 roku do 30 kwietnia 2019 roku, a umowa o pracę została wypowiedziana przez niego z zachowaniem okresu wypowiedzenia w dniu 18 września 2014 roku .

Strony zawarły umowę na podniesienie przez pozwanego kwalifikacji zawodowych przez uczestnictwo w szkoleniu w celu uzyskania świadectwa maszynisty. Zgodnie z § 2 umowy powódka zobowiązała się do pokrycia kosztów uczestnictwa pozwanego w szkoleniu na świadectwo maszynisty w całości , natomiast zgodnie z § 3 umowy pracownik zobowiązał się do wykonywania obowiązków pracowniczych i przepracowanie u pracodawcy 3 lat po zakończeniu szkolenia. W przypadku m.in. rozwiązania stosunku pracy za wypowiedzeniem przez pracownika w terminie przed upływem 3 lat po zakończeniu szkolenia pracownik zobowiązany jest do zwrotu poniesionych przez pracodawcę na jego naukę kosztów w wysokości proporcjonalnej do okresu zatrudnienia po ukończeniu szkolenia, o którym mowa w § 2 to jest lat 3 .

Pozwany odbył część pierwszą szkolenia to jest „ Stażu stanowiskowe i szkolenie praktyczne” z dniem 31 marca 2015 roku , część drugą szkolenia to jest „Szkolenie teoretyczne” (wykłady i zajęcia praktyczne) z dniem 29 lipca 2015 rok , natomiast część trzecią szkolenia to jest „Prowadzenie pojazdu kolejowego pod nadzorem” z dniem 4 sierpnia 2016 roku. Z tą ostatnią datą pozwany zakończył szkolenie na świadectwo maszynisty. Pozwany zdał egzamin na świadectwo maszynisty, a z dniem 17 maja 2017 roku uzyskał świadectwo maszynisty.

Okres trzyletni wynikający z § 3 umowy lojalnościowej upływał w dniu 4 sierpnia 2019 roku. Pozwany wypowiedział umowę o pracę z dniem 30 kwietnia 2019 roku, a zatem 3 miesiące przed zakończeniem wymaganego umową okresu zatrudnienia. W okresie wypowiedzenia powódka powiadomiła pozwanego o konieczności proporcjonalnego zwrotu kosztów szkolenia w kwocie dochodzonej pozwem. Pozwany nie wycofał swojego oświadczenia .

Koszt szkolenia na świadectwo maszynisty pozwanego wyniósł on 151 668,07 zł co oznacza koszt w przeliczeniu na 36 miesięcy wymaganej umową lojalnościową pracy 4 213 zł na miesiąc . Pozwany jest zwrócić powódce kwotę 12 639 zł.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach wyrokiem z dnia 7 września 2020 roku w pkt 1 zasądził od pozwanego R. J. na rzecz powódki (...) SA w W. (...) Zakładu Spółki z siedzibą w T. kwotę 12 839 zł tytułem zwrotu części kosztów szkolenia na świadectwo maszynisty wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od z dnia 1 maja 2019 roku ; w pozostałym zakresie powództwo oddalił; a w pkt 3 zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1368,41 zł tytułem zwrotu kosztów procesu .

W części zważeniowej Sąd Rejonowy powołał się na treść artykułów 103⁵ k.p., 103⁴ k.p. a także 93^(3 k.p.) oraz 55k.p. Sąd I , powołał się także na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 II PK 173/11 OSNP 2013/że - 4/35, z którego wynika, że w razie wcześniejszego rozwiązania umowy o pracę przez pracownika niż to wynikało z umowy stron ma za stosowne zasada proporcjonalnego rozliczania kosztów szkolenia pracownika pokrytych przez pracodawcę . Odnosił się także Sąd I instancji do treści art. 22 c ust. 1 ustawy z 28 marca 2003 roku o transporcie kolejowym . Wskazał Sąd Rejonowy, że przepis ten stanowi odrębną regulację w odniesieniu do obowiązku zwrotu kosztów szkolenia, a mianowicie przewoźnik szkolenia i zarząd z mogą zawrzeć z kandydatem na maszynistę umowę zobowiązującą tego kandydata do zwrotu części albo całości kosztów poniesionych na jego szkolenie, jeżeli rozwiązanie lub wygaśnięcie umowy o pracę lub innego stosunku prawnego wiążącego kandydata na maszynistę z odpowiednio przewoźnikiem kolejowym lub zarządcą nastąpiło przed ustalonym w tej umowie terminem z przyczyny leżącej po stronie tego kandydata.

W ocenie Sądu Rejonowego przepis artykułu 22 c stanowi *lex specialis* do artykułów 103⁵ k.p. Sąd I instancji podkreślił, iż nie budzi wątpliwości, że koszt szkolenia kandydata na maszynistę znacząco przewyższa koszty standardowo ponoszone przez pracodawcę na podniesienie kwalifikacji zawodowych pracowników. Powołał się Sąd na motyw 12 do dyrektywy, gdzie wskazuje się, że zgodnie z art. 13 ust. 4 dyrektywy 2004/49/WE przedsiębiorstwa kolejowe i zarządcy infrastruktury są odpowiedzialni za poziom szkolenia maszynistów, którzy zatrudniają. W tym celu przedsiębiorstwa kolejowe i zarządcy infrastruktury powinny brać pod uwagę szkolenia i kwalifikacje uzyskane uprzednio przez tych maszynistów zgodnie z art. 13 ust. 3 tej dyrektywy. Istotne jest również, aby zapewnić przeszkolenie wystarczającej liczby maszynistów. W tym kontekście jest jednak konieczne podjęcie środków w celu zapewnienia, by wskutek inwestycji dokonywanych przez przedsiębiorstwo kolejowe lub zarządcy infrastruktury w celu przeszkolenia maszynisty nie odnosiło nienależnych korzyści. Inne przedsiębiorstwo kolejowe lub zarządca infrastruktury w przypadku, gdy maszynista dobrowolnie przenieśli się z tego pierwszego do tego drugiego przedsiębiorstwa lub zarządcę mogą to być dowolne środki takie jak np. prawodawstwo krajowe układ zbiorowy pracy postanowienia w umowach pomiędzy maszynistą, a pracodawcą lub umowy określające warunki zatrudnienia maszynistów jednego przedsiębiorstwa przez inne przedsiębiorstwa w sytuacji, gdy ci maszyniści są stronami takich umów.

Szkolenie kandydata na maszynistę nazwane jest wprost inwestycją przedsiębiorstwa kolejowego, co jednoznacznie prowadzi do przekonania, że regulacja artykułu 22c ustawy o transporcie kolejowym jako przepis szczególny znajdzie, zdaniem Sądu Rejonowego, zastosowanie. Sąd Rejonowy wskazał także na motyw 11 do dyrektywy który podaje, że przedsiębiorstwa kolejowe i zarządcy infrastruktury, wydający ujednolicone świadectwa uzupełniające sami mogą zapewnić szkolenia w zakresie ogólnej wiedzy zawodowej, znajomości języka obcego, wiedzy na temat taboru kolejowego oraz infrastruktury.

Powódka jako przedsiębiorstwo kolejowe mogła prowadzić szkolenia pozwanego we własnym zakresie, siłami własnego przedsiębiorstwa. Prowadzenie tego rodzaju szkolenia własnymi siłami powoduje, że inaczej niż przy korzystaniu z usług podmiotów zewnętrznych, nie ma możliwości łatwego wykazania poniesionych wydatków na szkolenie np. poprzez zapłacone faktury, umowy z podmiotami zewnętrznymi, co nie oznacza, że powód nie poniósł kosztów szkolenia. Dla Sądu Rejonowego było rzeczą oczywistą, że wykorzystywanie do szkolenia własnych pracowników, własnych narzędzi, w tym lokomotyw i własnej infrastruktury kolejowej, stanowi poniesienie wydatków na prowadzenie szkolenia. Co więcej szkolenie kandydatów na maszynistę nie są tak popularne jak np. szkolenia prawo jazdy. Z tych względów to samo przedsiębiorstwo kolejowe musi skalkulować koszty jego szkoleń. Przyjęte przez powódkę regulacje dotyczące kosztów szkolenia wedle Sądu I instancji są prawnie dozwolone i jednocześnie przyjęte w decyzji członka zarządu ds. handlowych powódki stawki za poszczególne rodzaje usług szkoleniowych nie są nadmiernie wygórowane i nie prowadzą do pokrzywdzenia pozwanego. Z tych względów te stawki Sąd Rejonowy uwzględnił i z tych przyczyn uznał, iż nie jest istotne powoływanie biegłego dla rozstrzygnięcia sprawy. Przedsiębiorca kolejowy bowiem sam jest uprawniony do skalkulowania kosztów szkolenia przez siebie organizowanego, a samo szkolenie w istocie nie ma charakteru rynkowego. Zdaniem Sądu I instancji stawki te nie musiały znaleźć swojego odniesienia w umowie. Powódka wykazała, że pracownicy mieli dostęp do informacji o szacunkowych kosztach szkolenia na świadectwo maszynisty, co wynika z zeznań świadka M. O.. Doświadczenie życiowe prowadzi do przekonania, że pozwany w sposób świadomy zatrudnił się u powódki, aby uzyskać świadectwo maszynisty. Musiał zatem rozeznaczyć się w możliwościach rynkowych w tym zakresie, zanim wybrał (...) jako podmiot szkolący i pracodawcę. Dodatkowo w pozwanej po wypowiedzeniu umowy o pracę uzyskał informację, że będzie musiał ponieść określone koszty szkolenia i wskazano mu konkretną kwotę. Miał możliwość wycofania, za zgodą powódki, wypowiedzenia umowy o pracę, aby dopracować wymagane okresy, uniknąć zwrotu kosztów szkolenia, czego jednak nie uczynił. Trudno zatem uznać, aby działanie powódki stanowiło nadużycie prawa czy było sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

W ocenie Sądu Rejonowego szacunkowy koszt szkolenia czy konieczność odwołania jest wewnętrznych regulacji dotyczących kosztów szkolenia nie stanowi *essentialia negotii* umowy lojalnościowej zawartej na podstawie art. 22c ustawy o transporcie kolejowym. Ich brak nie prowadzi do nieważności umowy. Zasady na jakich pozwany ma

zwrócić powodce koszty szkolenia wynikają z § 3 umowy. Co prawda strony wskazały rozbieżne daty zakończenia szkolenia, jednak żadna ze stron nie wskazuje prawidłowej daty od jakiej należy liczyć okres 3 lat. Umowa wprost wskazuje, że momentem początkowym trzyletniego okresu jest zakończenie szkolenia na świadectwo maszynisty. Zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministra Infrastruktury i (...) z dnia 10 lutego 2014 roku w sprawie świadectwa pracy maszynisty program oraz czas trwania szkolenia kandydatów na maszynistów ubiegających się o uzyskanie świadectwa maszynisty określa załącznik nr 3 do rozporządzenia. Zgodnie z tym załącznikiem szkolenie na świadectwo maszynisty obejmuje 3 części „staż stanowiskowy i szkolenie praktyczne”, „szkolenie teoretyczne” (wykłady i zajęcia praktyczne), i „prowadzenie pojazdu kolejowego pod nadzorem”. Zakończenie zatem części trzeciej stanowi zakończenie szkoleń. Bez znaczenia natomiast jest moment zdania egzaminu czy wydania świadectwa maszynisty dlatego, że strona odwołuje się w umowie do momentu zakończenia szkolenia, a nie momentu uzyskania świadectwa maszynisty czy zdania egzaminu. Z prowadzonego dla pozwanego dzienniczka przygotowania zawodowego wynika, że zakończył trzecią część szkolenia, to jest „prowadzenie pojazdu kolejowego pod nadzorem” z dniem 4 sierpnia 2016 roku co oznacza, że pozwany obowiązany był pracować do dnia 4 sierpnia 2019 roku. Rozwiązanie przez pozwanego umowy o pracę z dniem 30 kwietnia 2019 roku spowodowało, że pozwany nie przepracował lat 3 zgodnie z umową. W konsekwencji pozwany ma więc zwrócić powodowi proporcjonalnie, to jest za 3 miesiące, część kosztów szkolenia tj. kwotę 12 639 zł.

Zatem nie doszło do przedawnienia, o którym mowa w artykule 291 § 2 k.p. O odsetkach Sąd Rejonowy, orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c., o kosztach zastępstwa procesowego natomiast na podstawie art. 100 k.p.c. stosunkowo je rozdzielając. W pozostałej części powództwo zostało oddalone.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego w Tarnowskich Górach Wydziału IV Pracy z dnia 7 września 2020 r. wydanej w sprawie sygn. akt IV P 269/20 Pm wywiódł pozwany zaskarżając go w części tj. w zakresie pkt 1 i pkt 3 i wnosząc o:

- a) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.
- b) zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.
- c) ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania,
- d) rozpoznanie niniejszej apelacji na rozprawie.

Apelujący zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

I naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, a to:

1. Artykułu 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. oraz art. 231 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie przy wyrokowaniu wszystkich okoliczności istotnych dla sprawy na skutek błędnej oceny dowodów i zaniechania wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, wobec pominięcia istotności dowodów z dokumentów tj. umowy szkoleniowej z dnia 18.09.2014r. w powiązaniu z zeznaniami świadków G. K. i M. B. oraz zeznaniem pozwanego, z których wywieść należało, że przy podpisaniu umowy szkoleniowej, jak i podczas trwania szkolenia pozwanemu nie podano do wiadomości kosztów szkolenia, jak również precyzyjnej informacji dotyczącej terminu zakończenia szkolenia i tym samym początkowego okresu zobowiązania do pozostania w zatrudnieniu.
2. ewentualnie art. 278 k.p.c. poprzez uwzględnienie wysokości kosztów szkolenia wskazanych przez powódkę na kwotę łączną 151.668,07 zł, podczas gdy ich weryfikacja wymagała szczegółowego wykazania ich poniesienia oraz zasięgnięcia wiadomości specjalnych biegłego z zakresu szkoleń prowadzonych w kolejnictwie szynowym.

II naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

1. Artykułu 1031 § 1 i § 2 k.p. w związku z art. 103 2 k.p. poprzez ich niezastosowanie i uznanie, że nie jest obarczona sankcją nieważności umowa o podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracownika zawarta między stronami stosunku pracy, nie zawierająca informacji o kosztach szkolenia oraz czasie trwania szkolenia, w szczególności o terminie jego zakończenia i tym samym początku oddziaływania zobowiązania po stronie pracownika do pozostania w zatrudnieniu.

2. Artykułu 22c ust. 1 ustawy z dnia 28 marca 2003r. o transporcie kolejowym poprzez jego

błędną wykładnię uznanie, że przepis ten stanowi *lex specialis* wobec przepisu art. 103⁵ kodeksu pracy i stanowi samodzielną podstawę do żądania pracodawcy w zakresie zwrotu kosztów szkolenia związanego z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych na zasadach innych niż te uregulowane w kodeksie pracy.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o jej oddalenie w całości jako bezzasadnej oraz

zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Pozwany podkreśliła, że możliwość prowadzenia szkolenia pracowników w celu uzyskania przez nich uprawnień do wykonywania pracy maszynisty bezpośrednio przez samą powódkę jako przedsiębiorcę kolejowego znajduje pełne uzasadnienie w treści przepisów powszechnie obowiązujących. Poza ustawą o transporcie kolejowym i aktami wykonawczymi, odwołała się powódka do postanowień dyrektywy 2007¹/59/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. Zaznaczyła, że podmioty takie jak ona ponoszą odpowiedzialność za jakość uzyskanej wiedzy i umiejętności pracownika, który skorzystał z podniesienia kwalifikacji, na wypadek zmiany miejsca zatrudnienia w okresie bezpośrednio po zdobyciu tytułu maszynisty.

Wskazała powódka, że pozwany w obecnej chwili być może z kwalifikacji pozwanego nie korzysta żadne inne przedsiębiorstwo kolejowe, jednak nie jest to wykluczone w przyszłości, a R. J. w dalszym ciągu posiada i będzie posiadał uprawnienia maszynisty. Tego rodzaju kwalifikacje stanowią same w sobie wymierną wartość na rynku pracy.

Powódka jako (uprawniony do tego) przedsiębiorca kolejowy zorganizowała szkolenie na maszynistów „własnym sumptem”. Istnieje ku temu obowiązująca podstawa prawna do skorzystania z kadry własnych, doświadczonych pracowników, w celu prowadzenia kursu, a sama specyfika oraz poziom skomplikowania wiedzy, którą należy przekazać osobom szkolonym powodują, że kursy na maszynistów nie są dostępne na tzw. wolnym rynku, dla każdego chętnego i w oderwaniu od faktycznej działalności (jakiegokolwiek) przedsiębiorcy kolejowego. W tych okolicznościach nie można czynić skutecznego zarzutu, iż powód z takiej możliwości korzysta zamiast szukać (niemożliwej do znalezienia) oferty firmy zewnętrznej, która mogłaby za takie potencjalne przeprowadzenie szkolenia wystawić fakturę.

Nie jest decydujące, wedle powódki, iż w czasie szkolenia (jazd pod nadzorem) wykonywana była normalna, zarobkowa działalność gospodarcza przez powódkę. Osiągnięcie zysku związanego z danym przejazdem jest oddzielnym aspektem działalności przedsiębiorstwa kolejowego, szkolenia maszynistów nie da się wykonać bez udziału kandydatów w rzeczywistych kursach na prawdziwych torowiskach (negatywnie wpłynęłoby to na jakość uzyskanych kwalifikacji). Nadto, kwota 75,30 zł jest kwotą niższą niż np. 1 godzina jazd w ramach kursu prawa jazdy kat. C (przeciętny koszt do wyszukania na stronach internetowych szkół nauki jazdy - 100 zł). Poziom skomplikowania obu kursów oraz odpowiedzialności osoby uzyskującej uprawnienia jest nieporównywalny, a mimo to powódka jako organizator szkolenia przyjęła za jazdy praktyczne wartość niższą niż przeciętna szkoła nauki jazdy dla kursantów kategorii C (samochody ciężarowe powyżej 3,5 t).

Zaprzeczyła powódka jakoby zajęcia szkoleniowe nie były w żadnej większej mierze zorganizowane, tylko odbywały się jedynie przy okazji pełnienia obowiązków służbowych przez poszczególnych pracowników powódki. Po pierwsze, szkoleni kandydaci mogli asystować jedynie tzw. maszynistom-instruktorom, którzy sami wcześniej ukończyli odpowiedni kurs, umożliwiającą prowadzenie tego rodzaju zajęć. Tylko niektórzy maszyniści posiadają także status instruktorów. Zatem powódka poczyniła konieczne kroki niezbędne do zapewnienia wysokiej jakości szkolenia. Po drugie, części praktycznej szkolenia nie da się przeprowadzić inaczej niż poprzez aktywny udział kandydata w czynnościach wykonywanych przez maszynistę-instruktora, gdyż tylko w ten sposób może odzyskać potrzebne umiejętności. W ocenie powódki nie można więc skutecznie czynić zarzutu z faktu, iż szkolenie odbywało się w trakcie świadczenia pracy (czy to przez pozwanego, czy to przez szkolących maszynistów) - brak jest innej drogi zapoznania się z zawodem, a przedsiębiorca kolejowy ma możliwość i uprawniony jest do takiego zorganizowania etapów kursu, aby zapewnić jak najlepsze merytoryczne przygotowanie przyszłym maszynistom. Poszczególne etapy szkolenia były zaś odnotowywane w dzienniczku szkoleń, który był w posiadaniu szkolącego się. Fakt szkolenia i ich jakość nie były kwestionowane przez pozwanego i stają się przedmiotem zarzutów dopiero na etapie apelacji.

Pozwany uzyskiwał wynagrodzenie za pracę za cały czas faktycznego świadczenia pracy, również w okresie, gdy trwało przedmiotowe szkolenie. Nie było to jednak pełnienie obowiązków maszynisty, ponieważ wówczas pozwany nie posiadał jeszcze stosownych uprawnień. Pozwany świadczył więc pracę w zakresie wynikającym z umowy o pracę, a jednocześnie nabywał, mające określoną wartość także na szeroko pojętym rynku pracy, kwalifikacje maszynisty, których, gdyby nie szkolenie i zawarta umowa lojalnościowa, nie posiadłby, a więc nie mógłby zaoferować tego rodzaju usług innym potencjalnym pracodawcom (nawet w nieokreślonej bliżej przyszłości - powrót do wykonywania zawodu maszynisty przez pozwanego nie może zostać z góry wykluczony).

Nie zasługuje, zdaniem powódki, na uwzględnienie argument pozwanego, iż późniejsze wprowadzenie przepisu art. 103⁵ k.p. w stosunku do przepisu art. 22c ustawy o transporcie kolejowym w jakikolwiek sposób wpływa na stosunek tych przepisów do siebie oraz uniemożliwia ich zastosowanie. Już w samej apelacji przyznano, że przedmiotowy przepis ustawy o transporcie kolejowym jest "regulą uzupełniającą" wobec przepisu (...) k.p. W dalszej części odpowiedzi na apelację powódka zgodziła się z argumentacją Sądu I instancji przytoczoną w uzasadnieniu skarżonego wyroku.

Podkreśliła także powódka, że pozwany podtrzymał decyzję o wypowiedzeniu mimo uzyskania ze strony pracodawcy potwierdzenia, iż rozwiązanie stosunku pracy przed upływem określonego minimalnego terminu będzie rodziło obowiązek zwrotu danej kwoty.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego jest prawidłowy i znajduje oparcie zarówno w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, jak i obowiązujących przepisach prawa.

Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe, dokonał analizy zebranych dowodów, nie naruszył zasady ich swobodnej oceny i w oparciu o tak ustalony stan faktyczny wydał trafne orzeczenie końcowe. Sąd Okręgowy w pełni aprobuje ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i przyjmuje je jako własne.

Podziela również Sąd Okręgowy wywody prawne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, w części uznając, że podstawą zasądzenia odszkodowania były postanowienia umowy z dnia 18 września 2014r. i art. 103⁵ k.p. w zw. z przepisami rozporządzenia z dnia 10 lutego 2014r. w sprawie świadectwa maszynisty, a nie bezpośrednio art. 22 c ust 1 stawy o transporcie. Została zawarta ważna umowa czyniąca zadość tym przepisom.

Podkreślenie jeszcze raz wymaga, że dokonana przez Sąd pierwszej instancji swobodna ocena dowodów nie narusza reguł zawartych w art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Rejonowy w pisemnym uzasadnieniu wyroku wyjaśnił w oparciu o jakie dowody dokonał ustaleń faktycznych w sprawie.

Przypomnieć należy, że jedną z podstawowych reguł procesu cywilnego jest zasada swobodnej oceny dowodów. Odnosi się ona zarówno do wyboru określonych środków dowodowych jak i do sposobu ich przeprowadzenia. Ramy swobodnej oceny dowodów wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według swego przekonania na podstawie rozważenia zebranego materiału. Dając lub odmawiając wiary zeznaniom dowodowym kieruje się wyłącznie własnym przekonaniem (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999r., II UKN 685/98; z dnia 29 września 2000r., V CKN 94/00; z dnia 14 grudnia 2001r., V CKN 561/00).

Z zeznań świadków M. O. i B. G. wynika, że pozwany został poinformowany o warunkach i zasadach szkolenia, o treści umowy lojalnościowej. Sąd Rejonowy co prawda nie oparł się na zeznaniach tych świadków, ale one jedynie potwierdzają to co wynika z dokumentacji oraz z rozporządzenia w sprawie świadectwa maszynisty. Sąd Okręgowy dał wiarę zeznaniom tych wskazanych świadków właśnie z tego względu. Nie dał natomiast wiary zeznaniom świadka M. B., który nie podał żadnych precyzyjnych informacji, wskazał, że nie było rozmowy kwalifikacyjnej, że były tylko umowy, nie było chyba godzin, natomiast świadek G. K. zeznał, że „godziny były napisane, na warsztacie tyle, na tym tyle”.

Odnosnie weryfikacji kosztów to : powódka przedstawiła wykaz kosztów, sposób ich obliczenia, powołała się na harmonogram, decyzję z 11 grudnia 2013r. w sprawie organizowania szkoleń na licencję i świadectwo maszynisty, z załącznika do decyzji wynikały stawki za poszczególne rodzaje usług szkoleniowych. Zeznaniami świadka M. O. wykazała powódka, że pozwani o kosztach i umowie lojalnościowej byli informowali. Zeznała świadek dodatkowo, tak jak świadek G. K., że pracownicy mający uczestniczyć w szkoleniu dostawali karteczki na których było to napisane, również o karteczkach z liczbą godzin zeznawał świadek G. K.. Dlatego niewiarygodne są twierdzenia powoda jakoby o liczbie godzin szkolenia nie wiedział.

Wykazała powódka czy, w jakim wymiarze i dlaczego określone koszty poniosła. Wymiar godzin wynikał z rozporządzenia w sprawie świadectwa maszynisty i harmonogramu. Fakt, że zatrudniała powódka osoby, które miały uprawnienia do przeprowadzania szkoleń dla przyszłych maszynistów, nie oznacza, że nie ponosiła kosztów prowadzenia szkoleń przez te osoby. Pozwany sam przyznał, że nie mógł wykonywać czynności samodzielnie, czas spędzony z maszynista traktował jako szkolenie.

Zasadnie ponosi powódka, że nie można jej czynić zarzutu z tego, że szkolenie odbywało się w trakcie świadczenia pracy. Rzeczywiście brak jest innej drogi zapoznania się z zawodem, a przedsiębiorca kolejowy ma możliwość, doświadczenie i konieczne uprawnienia do organizowania szkoleń. Koszt tych szkoleń usprawiedliwił i uzasadnił wystarczająco, a Sąd nie znalazł podstaw ku temu by móc zasadnie ich wysokość zakwestionować. Sąd uznał, że przedłożona dokumentacja umożliwiła weryfikację tych kosztów i nie było konieczności powoływania dowodu z opinii biegłego by wysokość i zasadność kosztów ustalić. Koszty te nie budzą wątpliwości Sądu Okręgowego, a powódka podołała zadaniu wykazania ich wysokości.

Zawarta umowa lojalnościowa jest ważna. Zdaniem Sądu Okręgowego zawiera one wszelkie przedmiotowo istotne elementy i to ona, a dokładnie jej §3 stanowi podstawę żądania zwrotu kosztów szkolenia. Nie jest prawdą, że umowa z dnia 18 września 2019r. jest nieważna z punktu widzenia przepisów art. 103¹ -103⁶ k.p. Nie dość, że pozwany wiedział o kosztach szkolenia lub z łatwością mógł je obliczyć w oparciu o powszechnie dostępną decyzję z dnia 11 grudnia 2013r., załącznik do decyzji i rozporządzenie, to żaden z powołanych przepisów nie wskazuje, że kwota szkolenia stanowi essentialia negotii umowy lojalnościowej. Powołane przepisy mówią bowiem

o urlopie szkoleniowym, zwolnieniach z pracy, urlopie bezpłatnym, uprawnieniu pracodawcy by przyznać pracownikowi podnoszącemu kwalifikacje zawodowe dodatkowe świadczenia, w szczególności pokryć opłaty za kształcenie, przejazd, podręczniki i zakwaterowanie. O umowie stanowi art. 103⁴, z którego wynika, że pracodawca zawiera z pracownikiem podnoszącym kwalifikacje zawodowe umowę określającą wzajemne prawa i obowiązki stron. Umowę zawiera się na piśmie. Umowa, o której mowa w § 1, nie może zawierać postanowień mniej korzystnych dla pracownika niż przepisy niniejszego rozdziału. Nie ma obowiązku zawarcia umowy, o której mowa w § 1, jeżeli pracodawca nie zamierza zobowiązać pracownika do pozostawania w zatrudnieniu po ukończeniu podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Nie ma mowy o essentialia negotii o których pisze apelujący.

Rzeczywiście natomiast art. 22c ustawy o transporcie kolejowym stanowiący o tym, że przewoźnik kolejowy i zarządca mogą zawrzeć z kandydatem na maszynistę umowę zobowiązującą tego kandydata do zwrotu części lub całości kosztów poniesionych na jego szkolenie jeśli rozwiązanie lub wygaśnięcie umowy o pracę lub innego stosunku prawnego wiążącego kandydata na maszynistę z odpowiednio przewoźnikiem kolejowym albo zarządcą nastąpiło przed ustalonym w tej umowie terminem, z przyczyn leżących po stronie kandydata, stanowi w świetle powyższych rozważań, uzupełnienie, a nie postawę zasądzenia części żądanej kwoty.

Sąd nie podziela zarzutu apelującej dotyczącego nieporadności pozwanego i nadużywania przez powódkę dominującej pozycji pracodawcy. Powód pretendował na stanowisko maszynisty lokomotywy. By móc się nim zostać należy min. zdobyć uprawnienia świadectwa maszynisty. Reguluje to rozporządzenie Ministra Infrastruktury i (...) z dnia 10 lutego 2014r. Rozporządzenie to szczegółowo określa wymogi, program, czas trwania szkolenia na kandydatów na maszynistów ubiegających się o uzyskanie świadectwa maszynisty. Umowa zaś zawarta z pracodawcą jasno określa w § 3, że pracownik zobowiązuje się do przepracowania u pracodawcy trzech lat po zakończeniu szkolenia. Każde z określeń jest jasne i nie ma pola na różne interpretacje. Nie można natomiast czynić powódce zarzutu z tego, że przedstawiła pracownikowi nadmiar dokumentów do zapoznania, a jak wynika z zeznań świadka M. O. dodatkowo tłumaczono powodowi zawilgość szkolenia.

Reasumując Sąd Okręgowy uznał, iż zarzuty sformułowane w apelacji nie znajdują potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym i nie mogą się ostać w świetle obowiązujących przepisów. W oparciu o powyższe rozważania należy uznać, że postępowanie dowodowe, które zostało przeprowadzone w sposób prawidłowy pozwoliło na ustalenie szkody, jej wysokości i uzasadniało odpowiedzialność pozwanego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy zgodnie z treścią art. 385 k.p.c., oddalił apelację strony pozwanej jako bezzasadną.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z §2 ust 5, §9 ust. 1 pkt 2 i § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j.: Dz.U. z 2018r. poz. 265).

(-) sędzia Teresa Kalinka (-) sędzia Anna Capik-Pater (-) sędzia Grażyna Łazowska

1

2